

Διαφωνίες της φύσης, αρμονίες της ψυχής

Όλγα Πεγιάδη

*Εκπαιδευόμενη Μουσικοθεραπεύτρια,
Ειδικευόμενη Μουσικοπαιδαγωγός,
Καθηγήτρια Μουσικής και Πιάνου*

«**Ο**ι Πυθαγόρειοι, θέρπευαν το μεν σώμα με τη βοήθεια της ιατρικής, την δε ψυχή με τη βοήθεια της μουσικής» γράφει ο Πλούταρχος στα *«Περί Μουσικής»* και προσθέτει ότι: «Η μουσική για να δημιουργήσει αρμονία πρέπει να εξερευνήσει τη διαφωνία».

Την 1η Σεπτέμβρη του 1998, μετά από μια καθ' όλα φυσιολογική κύηση και με φυσιολογική διαδικασία τοκετού, ο Ηλίας αποχαιρέτησε την ασφάλεια της μήτρας και ήρθε να χαρίσει χαμόγελα ευτυχίας σε γονείς και συγγενείς. «Να σας ζήσει ο πρωτότοκος! Αποκτήσατε ένα υγιέστατο αγοράκι, 3.150 κιλά βάρος και 50 πόντους ύψος».

Όμως πίσω από τη φαινομενική αρμονία, καιροφυλακτούσε και αναπτυσσόταν μια διαφωνία που επί μήνες ξέφευγε από τα μάτια της επιστήμης. Λίγο μετά τη γέννησή του, η φύση –όπως «όλα εν σοφία εποίησεν»– δέχτηκε διασπασμένη τα ευεργετικά πρωτοβρόχια. Στην κούνια όμως της νεόφερτης ζωούλας, ανεπαίσθητα και αθόρυβα, διάφανες σταγόνες σμιλεύουν το κουκούλι της

πίκρας που –άνοιξη πια– το μητρικό ένστικτο διαισθάνθηκε κι άρχισε να το ψηλαφίζει στα τυφλά.

Άνοιξη του '99, κι ενώ η φύση καλωσορίζει το φως και την αναγέννησή της, η επιστήμη –αφού έχει επανειλημμένα αμφισβητήσει τους μητρικούς φόβους– αποφασίζει να βάλει το βρέφος στο σκοτεινό τούνελ της μαγνητικής τομογραφίας, με σκοπό να ταξιδέψει στα άδυτα του εγκεφάλου του.

Η σκοτεινή διάγνωση σκοτείνιασε τον ανοιξιάτικο ήλιο: μικροκεφαλία-μικροεγκεφαλία, με περίμετρο κεφαλής 31cm, εκεί που για 8 μήνες είχαν εμπιστευτεί το βιβλιάριο γέννησής του που ανέφερε 33cm περίμετρο. «Το κρανίο και ο εγκέφαλος μεγαλώνουν παράλληλα, παρ' όλα αυτά όμως δεν μπορούμε από τώρα να μιλήσουμε για νοτική καθυστέρηση» αποφάνθηκαν οι ειδικοί παιδονευρολόγοι και πρόσθεσαν: «Η μορφολογία του εγκεφάλου είναι φυσιολογική, δεν μπορούμε προς το παρόν να επέμβουμε, απλά περιμένουμε».

Ο Γολγοθάς της μόλις 9 μηνών ζωούλας άρχισε εκείνη την πασχαλιά του '99 και από τότε ακόμα συνεχίζει και θα συνεχίζει την οδυνηρή και αμφίβολη πορεία της μέσα στον ανεξερεύνητο λαβύρινθο όπου εν αγνοία όλων μπήκε κατά την περίοδο της κύησης. Μια κύηση που κρατά κρυμμένα τα μυστικά της, σε βαθμό τέτοιο ώστε μόνο να πιθανολογεί μπορεί η επιστημονική κοινότητα, λέγοντας: «Δεν υπάρχει σύνδρομο ή προωρότητα, έχει δυνατότητες, απλά περιμένουμε τις εντολές του εγκεφάλου».

Ο Ηλίας είναι 3 χρονών και 9 μηνών όταν τον συναντώ για πρώτη φορά. Το οικογενειακό περιβάλλον είναι επιφυλακτικό και δύσπιστο αλλά με ευγενικές και φιλικές διαθέσεις. Ο Ηλίας είναι κι αυτός κλεισμένος στον δικό του κόσμο, απόμακρος, επιφυλακτικός και πολύ χειριστικός. Παρόλο που είναι ένα παιδί μνημένο στις θεραπείες (Ε/Θ, Φ/Θ και Λ/Θ), για πολύ καιρό προβάλλει άμυνες και δεν αφήνει περιθώρια να τον προσεγγίσω. Αποφεύγει τη βλεμματική επαφή, μένει συνέχεια ξαπλωμένος, διαφαίνονται κάποιες κινητικές δυνατότητες που όμως τις χρησιμοποιεί επιλεκτικά, ακόμα χρησιμοποιεί ελάχιστα τη φωνή και τα χέρια του, σε συνδυασμό με νευρικά κι απρόβλεπτα τινάγματα των ποδιών.

Με τον καιρό αρχίζει σιγα-σιγά να κάθεται ενώ ταυτόχρονα αντιδρά στα λόγια και στις μελωδίες που ακούει. Έτσι, από την παθητική ακρόαση και την «τροφοδοσία», περνά σε πιο ενεργητικά στάδια που ολοένα εξελίσσονται.

Από τον Σεπτέμβριο του 2002, συστηματικά, 2 φορές την εβδομάδα, ταξι-δεύουμε με τον τετράχρονο Ηλία σε άγνωστα και για τους δυο μας μονοπάτια, με μόνο οδηγό τις άπειρες δυνατότητες της μουσικής.

Τα απρόβλεπτα τινάγματα των ποδιών μεταλλάσσονται σε χαρά παραγωγής ήχων και ρυθμών στο τύμπανο, γεγονός που με ολόκληρο το σώμα του το εκφράζει, έστω και ξαπλωμένος, χρησιμοποιώντας και τη φωνή του τώρα πια. Παίζοντας στο αρμόνιο, άλλοτε ταυτόχρονα κι άλλοτε σε «ερώτηση-απάντηση», αρχίζει ν' ανταποκρίνεται στις μουσικές φράσεις και να συμμετέχει συνειδητά στη μουσική δημιουργία.

Με έναν ιδιόμορφο και μοναδικό τρόπο να κλαίει, ο Ηλίας άλλοτε ήθελε χειριστικά να επιβληθεί, άλλοτε να ξεσπάσει, άλλοτε να ξεφύγει, άλλοτε να προκαλέσει τη συμπόνια και την προσοχή μου, άλλοτε να αντιδράσει στο εκούσιο ξεκλείδωμα που του δημιουργούσαν τα μουσικά ερεθίσματα. Μέσα από τις αντιστάσεις του όμως, η μουσική, –όταν βρίσκει την τονικότητά του– μετατρέπει το κλάμμα σε τραγούδι και από μικρές χαραμάδες τρυπώνει στα νευρικά κύτταρα και στους νευρώνες του, σκύβει από την κλειδαρότρυπα και βλέπει τις κρυμμένες ομορφιές και ανάγκες του.

Ο Ηλίας ένωσε το άγγιγμα, εισέπραξε αποδοχή, εμπάθεια (*empathy*) και κατανόηση που του την προσφέρω χωρίς να την αποσπά. Σιγά-σιγά άρχισε να μην φοβάται τη φωνή του, άρχισε να χρησιμοποιεί όλα τα μέλη του σώματός του για να παράγει ήχους, ρούφηξε σαν διψασμένη γη το ενδιαφέρον μου για την ολοκλήρωσή του (*integration*) και τον σεβασμό μου στη μοναδικότητά του.

«Η επιστήμη μπορεί να μελετήσει τα φαινόμενα που εμφανίζονται, αλλά πάντοτε παραμένει εκτός αυτού που βιώνεται. Θα μπορούσαμε να πούμε αναλογικά ότι η επιστήμη είναι ικανή να φέρει εις πέρας την αυτοψία των νεκρών γεγονότων της θεραπείας, αλλά από τη φύση της είναι αδύνατο να διεισδύσει στη φυσιολογία της θεραπείας...» (C. Rogers 1961)

Καθετί φαινομενικά μικρό ή ασήμαντο –μια ανάσα, μια γκριμάτσα, ένας βήχας– γίνονται μοχλός και λάκτισμα για επικοινωνία, για φωνητικό διάλογο εμπλουτισμένο με ισοκράτη και στοιχεία βυζαντινής τεχνοτροπίας, για αυτοσχεδιασμό (clinical improvisation) για επαφή με τη μουσική.

Το δίπτυχο εμπάθεια-γνησιότητα, που αποτελεί το ουσιαστικότερο χαρακτηριστικό της «ροτzerιανής» στάσης η οποία, *επιρέπει την ανάπτυξη μέσω της αυθεντικής μάθησης*, καθώς συντελείται στον Ηλία εξασφαλίζει τη σύνδεση μεταξύ αυτού που βιώνει ως οργανισμός κι αυτού που γίνεται συνειδητά.

Η κάθε στιγμή, η κάθε συνεδρία, είναι μοναδική και ανεπανάληπτη. Χτίζεται αργά στον χρόνο, με υπομονή, με αγάπη, με σεβασμό στην κάθε αποκλειστική στιγμή, στο κάθε απρόβλεπτο δευτερόλεπτο.

Ο Ηλίας είναι μια ολότητα (whole) που κατέχει μια ικανότητα –όπως όλοι– για ανάπτυξη (growth, to grow). Ο στόχος της κατά Roggers, Nordoff & Robbins μουσικοθεραπευτικής προσέγγισης, συνίσταται στο να ελευθερωθεί ο Ηλίας για να μπορέσει να ολοκληρώσει τη φυσιολογική του ανάπτυξη κι ωρίμανση, ν' αποσύρει τα εμπόδια ώστε να μπορέσει να συνεχίσει τον δρόμο του προς τα μπρος.

Παρά τις δόσεις Depakin & Lamictal που ολοένα αυξάνονται για την αντιμετώπιση των σπασμών, παρ' όλες τις φυσικές και ψυχικές του δυσκολίες, για τον Ηλία ισχύει πια ό,τι και για τον Νίτσε «Η ζωή χωρίς μουσική θα ήταν ένα λάθος» κι έτσι, μετά από 65 συνεδρίες, συντελείται αυτό που έχει πεί η Barbara Hesser: «Η μουσική ενώνει τις διαφωνίες σε αρμονία».

Σημ: Η παρουσίαση συνοδευόταν απο βιντεοσκοπημένα αποσπάσματα συνεδριών που έδειχναν την εξελικτική πορεία του Ηλία μέχρι τις 25-05-2003.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Rogers C., *Counseling and Psychotherapy*.
2. Rogers C., *On becoming a person*.
3. Nordoff P. & Robbins C., *Creative Music Therapy*.
4. Nordoff P. & Robbins C., *Therapy in music for handicapped children*.
5. Boxill E.H., *Music Therapy for the developmentally disabled*.
6. Montello L., *Essential Musical Intelligence*.
7. Tyson Fl., *Psychiatric Music Therapy*.
8. Mary Priestley, *Music Therapy in action*.
9. Juliette Alvin, *Music for the handicapped child*.